

'Kaping' in Minsk stelt internationale luchtvaart op de proef

De Tijd - 25 Mei 2021
Pagina 4

De omleiding van een Ryanair-vliegtuig door de Wit-Russische autoriteiten dreigt het internationale luchtvaartverkeer onder druk te zetten.

Kaping, staatsterrorisme, weezinwekkend en illegaal. Politici en experts hekelden in zware bewoordingen wat zondag met een toestel van Ryanair in Wit-Rusland gebeurde. Het vliegtuig van de Ierse luchtvaartmaatschappij werd onderweg van Athene naar Vilnius kort voor de Litouwse grens tegengehouden door een straaljager van de Wit-Russische autoriteiten. President Aleksandr Loekasjenko gaf persoonlijk het bevel het vliegtuig te onderscheppen omdat er een bomalarm was, meldde zijn persdienst.

Het toestel moest landen in de Wit-Russische hoofdstad Minsk, waar de opposant en journalist Roman Protasevitsj uit het vliegtuig werd gehaald. Het toestel vloog daarna verder naar Litouwen, zonder de opposant en enkele vermoedelijke agenten van de KGB, zoals de staatsveiligheid in Wit-Rusland nog altijd heet.

Het gebeurt wel vaker dat vliegtuigen geen toestemming krijgen om door het luchtruim van een land te vliegen omdat er ongewenste personen of goederen, zoals wapens, aan boord zijn. Maar dat een overheid een vliegtuig onderschept en afleidt, is erg uitzonderlijk. 'Ik kan niet geloven dat zoiets vandaag nog gebeurt', zegt professor luchtvaartrecht Mia Wouters (UGent).

De Internationale Organisatie voor de Burgerluchtvaart (IKO) toonde zich in een persbericht 'zeer bezorgd' over het incident, dat mogelijk het Verdrag van Chicago over internationale burgerluchtvaart uit 1944 schendt. Dat internationale akkoord geeft elk land de soevereiniteit over zijn luchtruim, maar verbiedt dat bij een onderschepping het leven van de passagiers aan boord en de veiligheid van het vliegtuig in gevaar komt.

De leiders van de Europese Unie buigen zich met spoed over mogelijke sancties tegen Wit-Rusland. Daardoor kan het incident op korte termijn veel impact hebben op de internationale luchtvaart, die nog haar wonden likt van de hevige coronacrisis. 'Maatregelen zijn onvermijdelijk, maar gaan veel verliezers en weinig winnaars opleveren', zegt luchtvaartexpert Eddy Van de Voorde (UA).

1. Belavia

Het grootste 'slachtoffer' in de luchtvaart wordt wellicht Belavia. Premier Alexander De Croo (Open VLD) pleitte er zondag al voor de nationale luchtvaartmaatschappij van Wit-Rusland de toegang tot Europese luchthavens te ontzeggen. Belavia vliegt naar tientallen bestemmingen in de Europese Unie, waaronder Charleroi in België. Maandag werden 64 vluchten van Belavia in het Europese luchtruim verwacht.

2. Piloten

De piloten van Ryanair valt weinig te verwijten. Bij een bommelding zijn ze verplicht de richtlijnen van de autoriteiten op te volgen. Bij lijnpiloten valt te horen dat ze sowieso weinig opties hebben als plots een straaljager 'in hun gat' zit. De regio krijgt stilaan een bar slechte reputatie in luchtvaartkringen. In 2014 werd de vlucht MH17 in het oosten van Oekraïne neergehaald door een raket.

3. Luchtvaartmaatschappijen

Het incident in Minsk dreigt luchtvaartmaatschappijen ook in de portefeuille te treffen. Veel Europese spelers sturen hun vluchten naar Azië via Wit-Rusland, zeker sinds de crisis in het oosten van Oekraïne. Maar maandag lieten verschillende maatschappijen weten het Wit-Russische luchtruim voorlopig te mijden. Ook de Britse regering riep daartoe op. 'De vliegtuigen omleiden leidt tot extra kosten voor de luchtvaartmaatschappijen', zegt Van de Voorde. 'Op een vlucht naar Zuidoost-Azië stelt een omweg niet zo veel voor, maar op een vlucht van twee of drie uur is dat veel geld.' Brussels Airlines vliegt niet over Wit-Rusland.

4. Wit-Rusland

De Wit-Russische regering, die al jaren te weinig geld heeft, dreigt heel wat inkomsten mis te lopen. Overvliegende vluchten leveren de overheid geld op. De Belgische luchtverkeersleider Skeyes haalde in het precoronajaar 2019 bijna driekwart van zijn omzet van 245 miljoen euro uit overvliegend luchtverkeer ('en route'). 2.500 vliegtuigen die vorige week gebruikmaakten van het Europese luchtruim landden, vertrokken of vlogen over Wit-Rusland, meldde de luchtverkeersleider Eurocontrol.

De kans bestaat dat luchtvaartmaatschappijen vluchten naar het geïsoleerde land schrappen. Volgens Eurocontrol plannen elke week drie Europese spelers - Lufthansa, LOT en Air Baltic - samen 14 vluchten naar Wit-Rusland. Maandag werd de boarding van een vlucht van Lufthansa in Minsk tijdelijk stopgezet door de Wit-Russische veiligheidsdiensten nadat een tip over een mogelijke terroristische aanslag was binnengelopen. Uiteindelijk kon het toestel toch vertrekken naar Frankfurt.

De essentie

De Wit-Russische autoriteiten leidden zondag een vlucht van Ryanair om. Bij de landing in Minsk werd de opposant Roman Protasevitsj uit het vliegtuig gehaald.

Het incident leidde tot woedende reacties bij de Europese leiders, die sancties overwegen.

Luchtvaartmaatschappijen zullen het Wit-Russische luchtruim mijden, wat extra kosten oplevert.

Verdere impact op het internationale luchtverkeer valt niet uit te sluiten.

Lukas Vanacker

Copyright © 2021 Mediafin. Alle rechten voorbehouden